

UNIVERSITY OF MUMBAI

No. UG/146 of 2011

CIRCULAR:-

A reference is invited to the Ordinances, Regulations and syllabus relating to the S.Y.B.A. degree course vide this office Circulars No. UG/157 of 2010, dated 7th June, 2010 and No. UG/220 of 2010, dated 28th July, 2010 the Principals of the affiliated Colleges in Arts and the Professor-cum-Director, Institute of Distance and Open Learning are hereby informed that the recommendation made by the Board of Studies in Rural Development at its meeting held on 7th March, 2011 has been accepted by the Academic Council at its meeting held on 25th May, 2011, vide item No. 4.26 and that, in accordance therewith, the revised syllabus in Rural Development for S.Y.B.A. (Paper-II and III) are as per Appendix and that the same has been brought into force with effect from the academic year 2011-2012.

MUMBAI – 400 032
15th June, 2011

(Prin. (Dr.) M.S.Kurhade)
I/c. Registrar

Enclosure to Item No. 4.26
A.C. 25/05/2011

UNIVERSITY OF MUMBAI

Revised Syllabus for the S.Y.B.A.

in

Rural Development (Paper II & III)

With Effect from Academic Year 2011-12

Revised Syllabus- for S.Y.B.A.- Rural Development

Paper No. II

Rural society and its Development Strategies

Section I

(Rural Society)

I Indian Rural Society :

- a. Indian Rural society – Nature and Characteristics
- b. Factors of Indian Society- Tribal- Rural- Urban- Rural Urban continuum
- c. Problems of Weaker Sections- Schedule Casts, Schedule Tribes and

Women

II Rural Institutional Systems :

- a. Religious- Concept, Nature, Function and its Changing Structure
- b. Education- Objectives, Functions and Importance
- c. Co-operation- Concept, Nature, Scope, Role and Significance in Rural

Development.

III Rural Social Change :

- a. Sanskritization
- b. Westernization
- c. Modernization

Section II

(Development Strategies)

IV Development of Agriculture:

- a. National Agricultural Policy 2000 and Food Security
- b. Irrigation and Water Management, Methods of Irrigation, Conventional and Modern

Methods.

- c. Role of Agricultural Universities and Krishi Vigyan Kendra- Needs and Establishment

V Sources of Rural Employment :

- a. Self Help Group- Concept, Characteristics and Functions
- b. Swarnajayanti Gram Swarajgar Yojana (SGSY)- Silent features of

SGSY, Nature and Scope

- c. Agro Based Industries- Concept, Types, Functions and Importance in Rural Employment Generation

VI Tourism Development :

- a. Rural Tourism – Concept, Nature, Scope, Importance and Limitations
- b. Agro-Tourism – Concept, Nature, Scope, Merits and Demerits
- c. Eco-Tourism – Concept, Nature and awareness and Govt. Help

ग्रामीण विकास - द्वितीय वर्ष कला पेपर क . २

ग्रामीण समाज आणि ग्रामीण विकासाचे उपक्रम

(विभाग पहिला)

ग्रामीण समाज

१. भारतीय ग्रामीण समाज

- अ . भारतीय ग्रामीण समाज - स्वरूप आणि वैशिष्टे
- ब . भारतीय समाजाचे घटक - आदिवासी - ग्रामीण - शहरी - ग्रामीण नागरी सातत्य
- क . दुर्बल घटकाच्या समस्या :- अनुसूचित जाती - जमाती आणि महिला

२. ग्रामीण संस्थात्मक व्यवस्था :-

- अ . धर्म - संकल्पना, स्वरूप, कार्य आणि त्याचे बदलते स्वरूप (विविध धर्मांचे स्पष्टीकरण अपेक्षित नाही .)
- ब . शिक्षण :- उद्दिष्ट्ये, कार्य आणि त्याचे महत्व
- क . सहकार :- संकल्पना, स्वरूप, व्याप्ती, भूमिका आणि ग्रामीण विकासातील त्याचे महत्व

३. ग्रामीण सामाजिक परिवर्तन :-

- अ . सांस्कृतिकीकरण
- ब . पाश्चात्यीकरण
- क . आधुनिकीकरण

(विभाग दुसरा)

ग्रामीण विकासाचे उपक्रम

४. कृषी विकास :-

- अ . राष्ट्रीय कृषी धोरण - २००० आणि अन्नसुरक्षा
- ब . पाणीपुरवठा आणि जलव्यवस्थापन - जलसिंचनाच्या पद्धती, पारंपारिक व आधुनिक पद्धती
- क . कृषी विद्यापीठ आणि कृषी विज्ञान केंद्र - आवश्यकता, स्थापना व कार्य

५. ग्रामीण रोजगार निर्मितीचे उपक्रम :-

- अ . स्वयंसहाय्यता गट - संकल्पना - वैशिष्टे - कार्य
- ब . स्वर्णजयंती ग्राम स्वयंरोजगार योजना - ठळक वैशिष्टे, स्वरूप व व्याप्ती
- क . कृषी आधारित उद्योग - व्यवसाय - संकल्पना, प्रकार, कार्य आणि ग्रामीण रोजगार निर्मितीत महत्व

६ . पर्यटन विकास :-

- अ . ग्रामीण पर्यटन - संकल्पना, स्वरूप, व्याप्ती, महत्व आणि मर्यादा
- ब . कृषी पर्यटन - संकल्पना, स्वरूप, व्याप्ती, महत्व आणि गुणदोष
- क . पर्यावरणीय पर्यटन - संकल्पना, स्वरूप आणि जागृती व शासकीय मदत

**Revised Syllabus
for
S. Y. B. A. – Rural Development Paper No. III
Rural Administration & Laws related to Rural Development
Section I
(Rural Administration)**

I Rural Administration :

- a. Basic concepts related to District Administration.
- b. Change in post – Independence period.
- c. Components in District Administration.

II Revenue Administration :

- a. Historical background
- b. Components of Revenue Administration in the district
- c. Functions of Revenue Administration and its functionaries

III Planning for Rural Development :

- a. District Planning Machinery
- b. Post 1992 Reforms in District Planning Machinery
- c. People's Participation and role of NGO's

**Section II
(Laws related to Rural Development)**

IV Governance in Maharashtra :

- a. Mumbai Grampanchayat Act 1956
- b. Maharashtra Zilla Parishad & Panchayat Samiti Act 1961
- c. 73rd Constitutional Amendment

V Land Reform Legislations :

- a. Land Ceiling Act
- b. Tenancy Act
- c. Consolidation of land holding Act

VI Institutional Legislation :

- a. Co-operation Society's Act
- b. APMC Act

द्वितीय वर्ष कला
ग्रामीण विकास पेपर क . III
ग्रामीण प्रशासन आणि ग्रामीण विकासासंबंधी कायदे
विभाग पहीला
(ग्रामीण प्रशासन)

१. **ग्रामीण प्रशासन :-**
 - अ. जिल्हा प्रशासनासंबंधी मुलभूत संकल्पना
 - ब. स्वातंत्र्योत्तरकालीन बदल
 - क. जिल्हा प्रशासनाचे घटक
२. **महसूल प्रशासन :-**
 - अ. ऐतिहासिक पार्श्वभूमी
 - ब. जिल्हास्तरीय महसूल प्रशासनाचे घटक
 - क. महसूल प्रशासनाची कार्ये आणि यंत्रणा
३. **ग्रामीण विकासासाठी नियोजन :-**
 - अ. जिल्हा नियोजन यंत्रणा
 - ब. जिल्हा नियोजन यंत्रणेतील १९९२ नंतरचे बदल
 - क. लोक सहभाग आणि स्वयंसेवी संस्थांची भूमिका

विभाग दुसरा
(ग्रामीण विकासासंबंधी कायदे)

४. **महाराष्ट्र प्रशासन :-**
 - अ. मुंबई ग्रामपंचायत अधिनियम १९५६
 - ब. महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती कायदा १९६१
 - क. ७३ वी घटना दुरुस्ती
५. **जमिन सुधारणाविषयक कायदे :-**
 - अ. कमाल जमिनधारणा कायदा
 - ब. कुळकायदा

- क . जमिनीचे एकत्रीकरण व तुकडेबंदी कायदा
- ६ . संस्थात्मक पातळीवरील कायदे :-
- अ . सहकारी संस्थाविषयक कायदे
- ब . कृषी उत्पन्न बाजारसमितीविषयक कायदे